

integráltan tartalmaznak animációt, hangot, videót és más médiumokat. Az IEEE hisz abban, hogy a szakmailag gondosan lektorált és szerkesztett publikáció jelenthet csak hiteles, magas színvonalú és minőségű információt a felhasználóknak. A felhasználók számára a webet tartják a fő hozzáférés eszközeinek.

Az IEEE egyik fő gyengesége, hogy elsősorban a tagok és tagszervezetek információigényeinek kielégítésére törekszik kedvezményesen, és a nem tagok számára csak a drága előfizetés és az IEL-szolgáltatások állnak rendelkezésre. Egy gazdaságosabb szemlélet és modell lehetővé tenné a piac sok kisebb szegmensének meghódítását, ami nemcsak új bevételek forrása lehetne, hanem az IEEE-nek mint információs források kiadójának tekintélyét is öregbítené. Az IEEE törekvése az elektronikus információterjesztéssel nem vonta maga után a tagság csökkenését. Ha az IEEE a teljes internettábor részére nyújtana információ-

szolgáltatásokat különféle előfizetési módokon és webkereskedelmi opciók útján, akkor ez a bevételüket is és a tagságot is növelné.

Az IEEE üzleti tervei között viszont csak az szerepel, hogy fokozatosan növelje a hozzáférési opciókat, azaz a közeli jövőben további információ-termékeket állít elő. Célja, hogy egyedi elektronikus cikkeket árusítson egy nagy felhasználói bázisnak a weben. Az IEEE nagyon óvatosan kötelezi el magát a digitális piaci környezetben. Lassú haladási politikája azonban sokba kerülhet neki, ahogy egyre több számítógépes információs kiadó egyre agresszívebben hasznosítja a web lehetőségeit. Érdemes lesz az IEEE haladására figyelni az elkövetkező öt évben.

/SCHWARZWALDER, Robert: The IEEE and electronic information. = Database, 21. köt. 2. sz. 1998. p. 61–63/.

(Roboz Péter)

Negyvenötödik születésnapjukat ünnepelték a Referativnyj Žurnal első sorozatai

1998 októberében-novemberében ünnepelték meg fennállásuk 45. évfordulóját a *Referativnyj Žurnal* (a továbbiakban: RŽ) első sorozatai. Ezek a következők voltak: *Asztronómia*, *Matematika*, *Mechanika* és *Kémia*. Az Összoroszági Tudományos és Műszaki Tájékoztató Intézet, közéletűen használt nevén: a VINITI adta-adja ki őket.

A kiadó intézményt 1952. július 19-i határozatával a Szovjetunió Minisztertanácsa a tudományos akadémiai intézményhálózat részeként hozta létre. Ekkor még – egészen 1955-ig – Tudományos Tájékoztató Intézet (INI) néven szerepelt.

Az RŽ kiteljesedésének korszaka 1963-ig tartott. (Ezt követően már csak néhány tudományággal bővültek sorozatai.) 1963 végére összesen 23 sorozatra terjedt ki ez a „világnagy” referáló vállalkozás. Ez alatt keretében 4 888 152 referátum jelent meg, gyakorlatilag a világ teljes természet- és alkalmazott tudományi termését feldolgozva.

Az imént vázolt felfutás láttán a nemzetközi tudományos közösség nagyra értékelte a VINITI szerepét a tudomány és a technika fejlődésében. Erről számos külföldi tudós és politikus korabeli cikke-nyilatkozata tanúskodik. (A referált cikk végén felsorolt 19 tételnyi bibliográfia egyebek mellett ezeket a sikereket is bőségesen regisztrálja.)

A cikk szerzője külön méltatja az RŽ azon sorozatait, amelyek az informatikus szakmát látták-látják el szakirodalmi „munícióval”, nevezetesen a

Tudományos-műszaki információt (1963–1970 között jelent meg), valamint utódát, az *Informaticát*.

Az RŽ jelenlegi válságát egyfelől az információs technika és technológia szédületes fejlődése, másfelől a fokozódó állami „spórolás” okozza. Ennek ellenére nem szabad feltételezni, hogy az RŽ és a többi referálólap pusztulásra volna ítélve. A szóban forgó orgánumok hármasszoros funkciókat teljesítenek (a szóródást is felfogva teljes áttekintést adnak egy-egy tudományág terméséről, biztosítják a retrospektív keresést, részben áthidalják a nyelvi nehézségeket). Nincs az az automatikus információkeresés, referálás, indexelés, fordítás, amely „kiváltaná” megjelenésüket. És továbbmenve: a referálólapok hozzájárulnak a tudományok integrációjához, az egzakt tudományos terminológia kialakulásához, elősegítik a tudományos osztályozást stb. „Ily módon – állítja referált cikkünk neves szerzője – létezésük 170 éve alatt (1830 óta) a referálólapok jól illeszkedtek bele a kialakuló tudományos kommunikációs rendszerekbe, és mindaddig nincs többé-kevésbé adekvát helyettesítőjük.”

/ČERNÝJ, A. I.: 45 let Referativnomu žurnalu VINITI; period stanovleniá (1952–1963 gg.). Naučno-techničeskaá informaciá, 1. ser. 6. sz. 1999. p. 1–8./

(Futala Tibor)